

Aan de slag met burgerparticipatie in Arnhem

Projectvoorstel, versie 1.0

December 2019 Raadswerkgroep Burgerparticipatie

Gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

1. Introductie 4
2. Een stukje historie 5
3. Doelstelling en afbakening projectvoorstel 7
4. Werkwijze raadswerkgroep 8
5. Kwaliteitseisen burgerparticipatie 9
6. Werkplan 10
7. Afronding 12

BIJLAGE

1) Participatievormen Nota Stad aanzet 2008 12
2) Verslaglegging 14
3) Bronnenlijst 15

Foto voorkant: Paul Glastra 2019

1. Introductie

Door het aannemen van een tweetal moties (2017 en 2018) en het instellen van een raadswerkgroep Burgerparticipatie willen we samen met onze inwoners, partners, College van B & W en de ambtelijke organisatie burgerparticipatie in Arnhem in ons dagelijks werk en bestuurlijk proces de komende tijd versterken. In de gemeenteraad is het betrekken van bewoners en organisaties een belangrijk thema. Het beeld wat er bij ons als raad leeft is dat we vaker dan we zouden willen (te laat) constateren dat we deze betrokkenheid anders zouden willen zien. Als gemeenteraad en als volksvertegenwoordiging zijn we het belangrijkste scharnierpunt tussen de stad/inwoners en de gemeente en hebben we de ambitie om samen met inwoners, partners en ambtelijke organisatie de samenwerking en samenspraak te verbeteren.

Wat we zien is dat de variatie in vormen van participatie verandert en diverser is, – deels door ontwikkelingen in de samenleving - denk aan de decentralisatie in het sociaal domein, de energietransitie, de invoering van de Omgevingswet en ons eigen programma Van Wijken Weten – maar ook door nieuw onderzoek, nieuwe ideeën en nieuwe ervaringen en kennis. We zien dat participatie steeds meer maatwerk is en dat de kwaliteit van het proces en de dialoog een belangrijk criterium is voor participatie en betrokkenheid. Dit betekent iets voor de politieke sturing en kaders die we als gemeenteraad meegeven, onze rol als raad daarin en de rollen van alle andere betrokkenen. Wij vinden het als gemeenteraad belangrijk om met onze inwoners en partners blijvend aandacht te geven aan participatie, in samenspraak ervaring op doen, te leren en de bewustwording te vergroten en samen beter te worden. We willen als gemeenteraad dat de gemeente een gelijkwaardige partner is met een houding van openheid, samenwerking, lef en invloed geven aan haar inwoners.

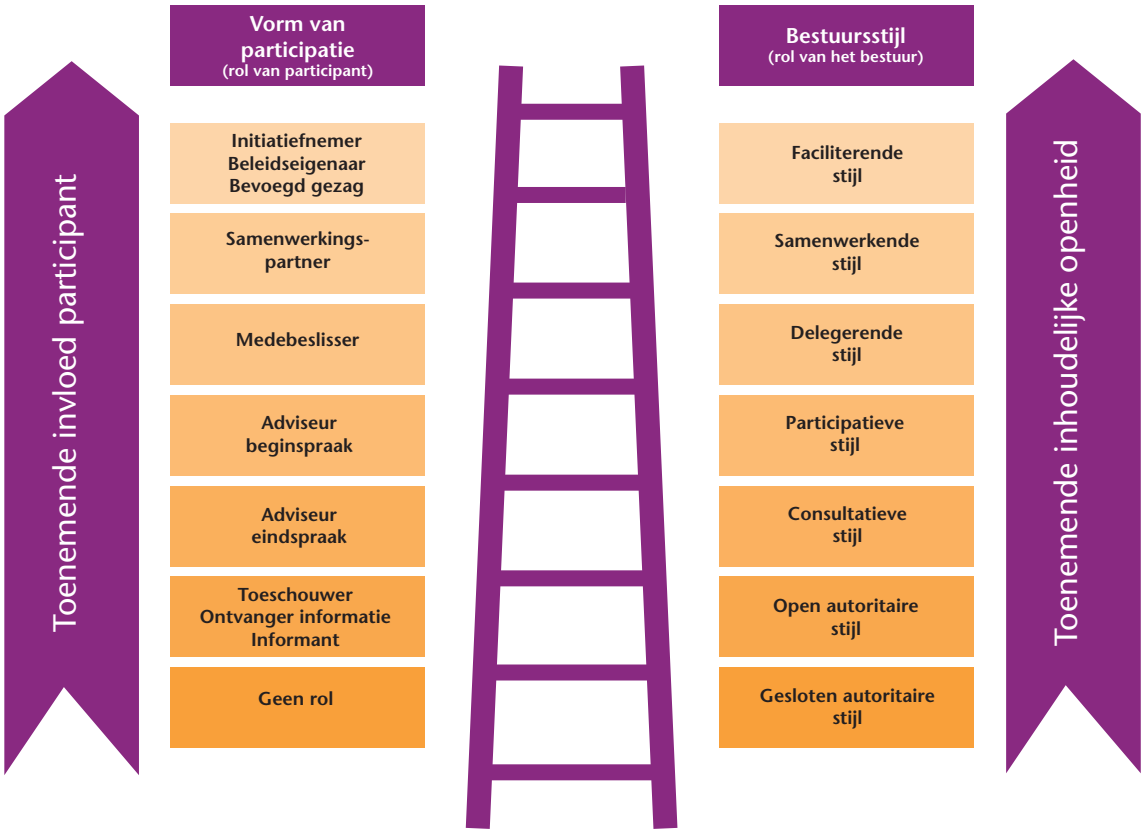
Dit is ons projectvoorstel, waarmee we invulling geven aan de raadsopdracht van motie M71 (d.d. 14 november 2018) om een werkgroep samen te stellen en te komen met een voorstel voor de raad hoe we de betrokkenheid bij het politieke proces, de plannen en het beleid kunnen vergroten. Dit is de aangepaste versie naar aanleiding het rondetafelgesprek met inwoners, organisaties en raadsleden tijdens de politieke avond op 22 januari jl.

We hebben hier het afgelopen half jaar met plezier aan gewerkt, samen met bewoners uit de stad, de portefeuillehouder Burgerparticipatie en ambtelijke vertegenwoordigers. We zien dit projectvoorstel als een opmaat naar een breder gedragen bewustwordings- en ontwikkelproces waar we als gemeente- raad de kaderstelling en sturing op burgerparticipatie willen versterken, om zo samen met onze inwoners, betrokken organisaties, College van B & W en de ambtelijke organisatie aan de slag gaan.

Raadswerkgroep Burgerparticipatie:	
Guus van der Laak	Arnhem Centraal (voorzitter)
Rebin Maref	VVD
Mieke Hegge	Partij van de Dieren
Vincent Bouma/Eric Greving	PvdA
Maud Dolsma/Mark Coenders	GroenLinks
Gerbrig Dijkstra	Griffie

2. Een stukje historie

Arnhem kent net als andere gemeenten een traditie van grootschalige (interactieve) participatieprocessen, denk hierbij aan Arnhem 2015, het onderhoudsprogramma Buiten Gewoon Beter, Rijnboog en het Havenkwartier, de herstructurering van Malburgen, de ontwikkeling van Stadsblokken-Meinerswijk en meer recent het programma Van Wijken Weten. In 2008 is er beleid voor participatie vastgesteld in de nota Stad aan Zet. De nota benadrukt dat er 'veel waarde wordt gehecht aan een goede samenwerking met verschillende partijen in de stad' en dat een goede samenwerking met partners in de stad een belangrijke succesfactor is. In de nota is de werkwijze vastgelegd voor opgaven waarbij (grote) belangen spelen en de wijze waarop betrokkenen interactief worden meegenomen. In bijlage 1 is de tabel met de in de nota opgenomen vier vormen van participatie bij politieke besluitvorming terug te vinden. Tegenwoordig wordt er op veel plekken in Nederland gewerkt met de (dubbele) participatieladder (Propper 2009). Deze ladder geeft de reikwijdte van participatie aan van toeschouwer tot initiatiefnemer. In de ladder worden zeven vormen van participatie onderscheiden met bijbehorende rollen van de participant en van het bestuur. Van belang bij de toepassing van dit model (en natuurlijk ook andere modellen voor participatie) is dat elk proces anders is, dat verwachtingmanagement en communicatie belangrijk zijn en dat rollen, kaders en spelregels per fase beschouwd moeten worden en in tijd kunnen wijzigen en doorontwikkelen.

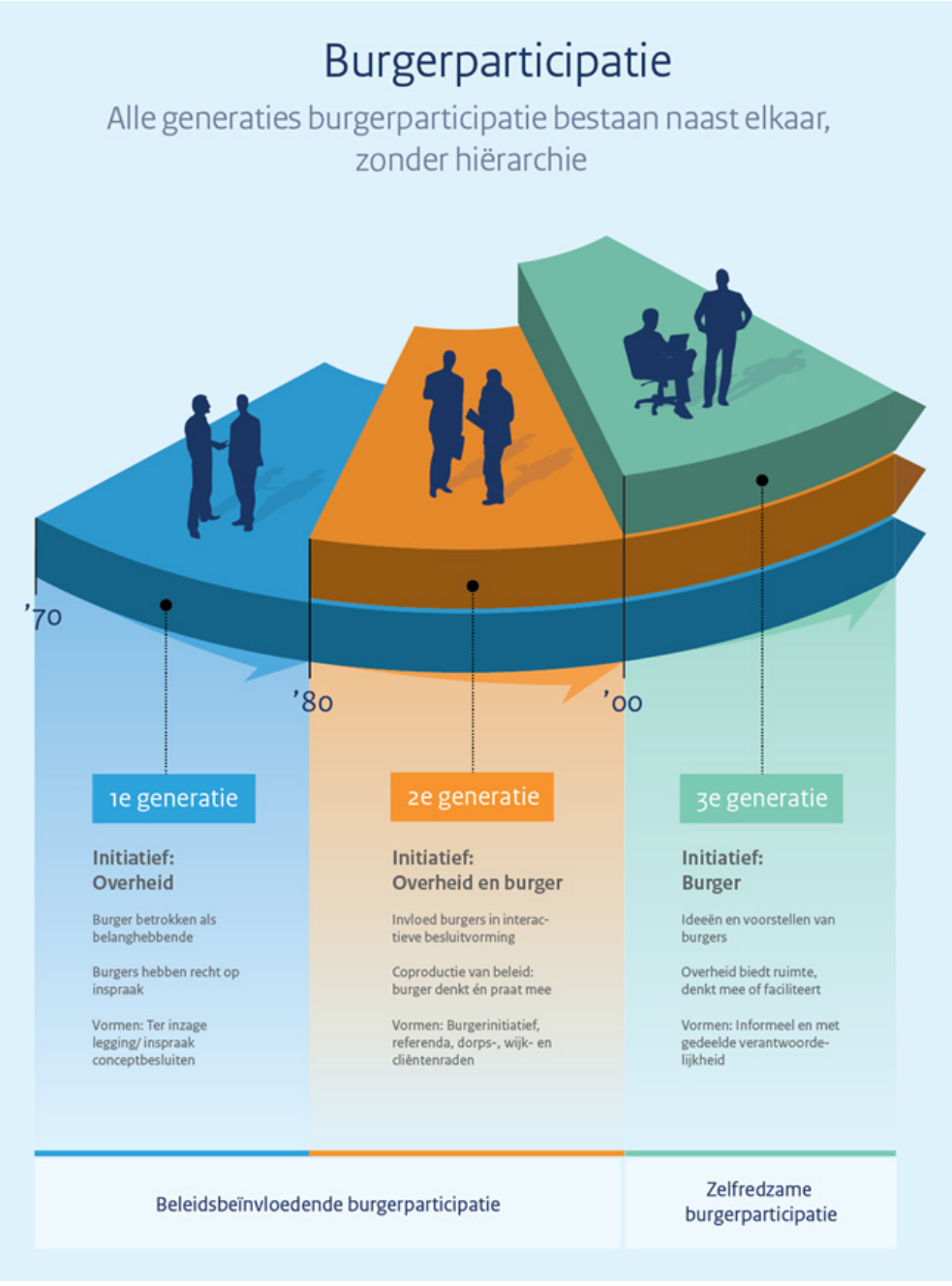

Figuur 1: Participatieladder Propper 2009

In de laatste drie collegeakkoorden (2010, 2014 en 2018) is het betrekken van inwoners en partners bij de gemeentelijke plannen en maatschappelijke opgaves een belangrijke ambitie. Waarbij naast overheidsinitiatief steeds meer ruimte komt voor de derde generatie burgerparticipatie (zie figuur 2), waarbij het initiatief vanuit de inwoner, de stad of het netwerk komt. En het de overheid is die participeert.

Begin 2016 is de koersnota Van Wijken Weten vastgesteld in de raad. Deze nota beschrijft de wens en de ambitie om door wijksturing en met de inzet van teams Leefomgeving als gemeente beter aan te sluiten op de leefwereld van inwoners, organisaties en ondernemers. Om zo van buiten naar binnen, vraaggericht, slim en effectief in de wijk samen te werken. Het bovenliggende doel hierbij is om meer inwoners de gelegenheid te bieden (meer) invloed uit te oefenen op hun directe leefomgeving en zo ruimte te bieden aan de zogenaamde tweede, derde (zie figuur 2) en ook vierde generatie burgerparticipatie. Deze vierde generatie burgerparticipatie is in toenemende mate zichtbaar, waarbij burgers zaken zonder bemoeienis van de overheid zelf regelen.

Het programma Van Wijken Weten zit momenteel in haar derde ontwikkeljaar. In 2020 wordt het programma geëvalueerd. Als raad zijn we nieuwsgierig naar de meegegeven kaders voor de evaluatie en de uitkomst.

Figuur 2: Generaties van burgerparticipatie (Kennisbank Openbaar Bestuur, ministerie van BZK)

3. Doelstelling en afbakening projectvoorstel

Als raadswerkgroep hebben we verschillende gesprekken - met elkaar, met inwoners, met de portefeuillehouder en met vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie - gevoerd om grip te krijgen op het ‘containerbegrip’ burgerparticipatie. In de gesprekken kwam naar voren dat er over burgerparticipatie diverse beelden bestaan. Dat de waardering van lopende en afgeronde processen eveneens divers is en gekleurd wordt door, de mate van betrokkenheid, eigen rol en belang in een proces, de politieke kleur en wie je bent als mens. Een gedeelde en meetbare norm is niet echt voor handen en is afhankelijk van meerdere factoren en daarmee maatwerk (en gezond verstand).

Waar het vooral over gaat is de kwaliteit van het proces, de wijze waarop er met elkaar wordt samengewerkt, naar elkaar wordt geluisterd en gecommuniceerd. De wijze waarop er transparantie en openheid in inhoud, kansen, dilemma's, proces en verwachtingen wordt nagestreefd. En tenslotte de wijze waarop er ruimte is voor medeverantwoordelijkheid, wederzijdse beïnvloeding en wederkerigheid.
We willen als raadswerkgroep een bijdrage leveren aan de bewustwording van participatie in ons doen en laten als gemeentelijk overheid, door ervaring op te doen en samen beter te worden, met als doel:

1. Burgerparticipatie (transparant) continue in onze bestuurlijke processen te verankeren;
2. De sturende en toetsende rol raad van de raad t.a.v. burgerparticipatie te verdiepen en te versterken.

Zoals in de vorige paragraaf is te lezen starten we niet bij nul, er is veel gaande in de stad en in de ambtelijke organisatie. Burgerparticipatie is en blijft een onderwerp in ontwikkeling. Voor ons als raadswerkgroep is het de kunst om een bijdrage te leveren en een proces/projectplan te maken dat de lopende ontwikkelingen versterkt en de verandering in rollen en de rol van de raad in het geheel definieert en helder maakt.

4. Werkwijze raadswerkgroep

De raadswerkgroep burgerparticipatie is voor de zomer 2019 van start gegaan. We hebben verschillende gesprekken en activiteiten ondernomen en mensen betrokken om te komen tot dit projectvoorstel:

- We zijn in gesprek met actieve bewoners en maatschappelijke ondernemers uit de stad, vertegenwoordigd in het Burgerservicelab (BSL).
- We hebben binnen de gemeente meegekeken hoe de start van de betrokkenheid en participatie in kader van de Omgevingsvisie vorm krijgt,
- We zijn op bezoek geweest bij de gemeente Rheden voor advies op basis van hun ervaringen,
- We hebben in en buiten Arnhem verschillende bijeenkomsten over dit thema bezocht,
- We hebben met verschillende ambtelijke vertegenwoordigers gesproken (programmamanagers, Onderzoek en Statistiek, Portefeuillehouder etc.)
- We zijn gestart met het bezoeken van vernieuwende initiatieven en samenwerkingen in de stad.

Insteek projectvoorstel
Ons projectvoorstel (versie december 2019) hebben we gedeeld en besproken met de verschillende genoemde be- trokkenen, hun adviezen ter harte genomen en ons eerste voorstel aangescherpt. Op 22 januari, tijdens de politieke avond, is een rondetafelgesprek georganiseerd over het projectvoorstel met inwoners, organisaties en raadsleden. In bijlage 3 is het verslag van deze bijeenkomst terug te lezen. Tijdens deze avond zijn goede gesprekken gevoerd en concrete adviezen gegeven om het projectvoorstel te versterken. In het voorliggende projectvoorstel zijn de adviezen en aanscherpingen voortkomend uit deze bijeenkomst verwerkt.
Gezien het succes van deze avond willen we voor de duur van deze raadsperiode een aantal bijeenkomsten organiseren waarbij we een wisselende/dynamische groep van inwoners, organisaties, vertegenwoordigers van de gemeentelijke organisatie uitnodigen om elkaar te ontmoeten, in gesprek te blijven over burgerparticipatie en zo gelegenheid te bieden om betrokken te zijn in dit proces.

We zijn van mening dat de versterking van Burgerparticipatie, als belangrijk onderdeel van onze lokale democratie, gedurende een langere periode (einde raadsperiode) onze aandacht vraagt. Dat we dit alleen in samenspraak en samenspel met inwoners, organisaties, College van B & W en ambtelijke organisatie gestalte kunnen geven.

En dat dit niet alleen gaat om een gezamenlijk (normering) kader, wanneer we de burgerparticipatie geslaagd vinden, maar dat het veel meer gaat om leren en ontwikkelen: door doen, experimenteren en evalueren. En vervolgens weer bijstellen.

In ons werkplan (zie hoofdstuk 6) hebben we dit vertaald in de volgende vier globale lijnen waaraan we acties hebben gekoppeld.
1) *Burgerparticipatie verankeren in het bestuurlijk proces*
Deze lijn redeneert vanuit de taken en verantwoordelijkheden van de raad en de gemeente. We zetten daarbij in op het zichtbaar en transparant maken van burgerparticipatie in de gemeentelijke opgaves en de raadsvoorstellen die ter besluitvorming voorgelegd worden. Als ook de waardering wanneer we participatie geslaagd vinden.

2) *Vergroten kennis van (nieuwe) participatievormen en het beter kennen van de stad en diversiteit aan Arnhemmers.*
Deze lijn gaat over het beter leren kennen van de diversiteit aan inwoners en initiatieven in de stad, waarbij de rol van de gemeente uiteenlopend vormen kan aannemen.

3) *Kennis en ervaring verbreden en verdiepen om te komen tot een gezamenlijk kader en sturing voor geslaagde burgerparticipatie.*

4) *Communicatie*
Deze lijn is toegevoegd naar aanleiding van het rondetafelgesprek op 22 januari, waarin communicatie als thema nadrukkelijk aanbod kwam, met een aantal concrete adviezen.
Voorafgaand aan het werkplan hebben we in het volgende hoofdstuk in intenties en kwaliteiten beschreven hoe we willen dat burgerparticipatie er nu en in de toekomst in Arnhem wordt beleefd en ervaren. Met het idee dat deze kwaliteitscriteria als eerste handreikingkunnen worden gebruikt.
Een vervolgstap/actie (opgenomen in het werkplan) is om te komen tot een normeringskader, om te gebruiken bij de besluitvorming in de gemeenteraad.

5. Kwaliteitseisen voor Burgerparticipatie

ZO DOEN WE DAT IN ARNHEM
Wat vinden wij als raadsleden en volksvertegenwoordiging belangrijk?

SAMEN MAKEN WE ARNHEM
Burgerparticipatie is positief aanwezig in Arnhem. Het is zichtbaar door een toename in aantal en verscheidenheid van inwoners, partners en ondernemers die actief bijdragen aan de realisatie van allerlei maatschappelijke opgaven in eigen buurt, wijk of stad.

De gemeente is gericht op in samenspraak en samenwerking aan de slag gaan met concrete opgaven en vraagstukken - in plaats van de adviesvragende overheid. Als gemeente doen we een actieve poging om ook de mensen te betrekken die niet (makkelijk) van zich laten horen. We streven binnen het participatieproces naar een representatieve afspiegeling van de Arnhemse samenleving.

ARNHEMS INITIATIEF EN SAMENWERKING
Inwoners, ondernemers en organisaties doen graag mee. De denk- en doe-kracht, kennis, talenten, kwaliteiten, tijd en energie hebben we in de stad hard nodig. We zien en wensen dat inwoners steeds vaker zelf maatschappelijk initiatieven organiseren voor kansen en vraagstukken die zij belangrijk vinden en we willen daar als gemeente actief gehoor en steun aan geven. We zijn nieuwsgierig naar en betrokken bij (maatschappelijke) initiatieven in de stad, bieden ruimte voor initiatief en faciliteren en ondersteunen afhankelijk van de vraag. Als we keuzes moeten maken in beleid, doen we dat met behoud van ruimte voor (toekomstig) initiatief.

DEMOCRATIE IN ARNHEM
Samen met inwoners en andere betrokkenen zijn we als gemeente gericht op het horen en meenemen van de verschillende belangen en werken we samen ook als belangen botsen. Als gemeenteraad zijn we (mede) verantwoordelijk voor de kwaliteit van het (democratische) proces. Denk bijvoorbeeld aan de kwaliteitseis ten aanzien van het proces dat alle belangen zijn vertegenwoordigd en gehoord worden of dat de wijze waarop we een participatieproces vorm hebben gegeven niet de tegenstellingen in een buurt of wijk groter maken. Of het vroegtijdig samen met betrokkenen afspraken maken over de wijze waarop samen aan de opgave wordt gewerkt, waarbij indien nodig, ook ruimte is voor de politieke sturing door de raad. De gemeenteraad is alert op het bewaken van gezamenlijke kwaliteitseisen en kaders voor participatie.

We hechten waarde aan de vertegenwoordigende lokale democratie en zijn daar trots op. Bij grotere vraagstukken of grote tegenstellingen is het de gemeenteraad die uiteindelijk het besluit neemt. Participatie doe je ook door je stem uit te brengen of lid te worden van een politieke partij. Daarnaast zijn de Arnhemse raadsleden via email, twitter en facebook bereikbaar.

ARNHEMSE PARTICIPATIE OP MAAT
De gemeente organiseert participatieprocessen en ontwikkelt en experimenteert met nieuwe vormen. De gemeente werkt en communiceert met open vizier en vanuit een gelijkwaardige basishouding samen. De gemeente kent haar inwoners, betrekt tijdig (diverse) inwoners en voorziet in ruimte in het proces voordat er onherroepelijke besluiten worden genomen. Als initiator zijn we bij aanvang van een proces helder

in verwachtingen richting inwoners over een ieders rol, die van ons zelf en de mate van invloed van inwoners. We zijn helder over het gezamenlijke kader waaraan we de inbreng van inwoners en andere betrokken toetsen, wegen en indien nodig tot (politieke) belangenafwegingen komen. We ronden processen en samenwerkingen zorgvuldig af. Burgerparticipatie is een herkenbare en toegankelijke manier van werken die inwoners begrijpen en die voorziet in participatie op maat en ruimte voor iedereen die mee wil doen.

De ambtelijke organisatie beschikt over een uitgebreide toolbox en werkwijzen om in buurten en wijken goed in te spelen op maatschappelijke initiatieven en samen te werken rond gemeenschappelijke opgaven. De organisatie werkt met o.a. de teams Leefomgeving en sociaal-maatschappelijke partners in de stad, wijken en buurten met inwoners, bedrijven en instellingen aan allerlei opgaven en faciliteert maatschappelijk initiatief.

6. Werkplan

In onderstaande tabel is een beschrijving opgenomen van de activiteiten en initiatieven die we als raadswerkgroep nu voorzien, de benodigde eerste acties, evt. kosten en op welk termijn e.e.a. gedaan wordt.

Doel	Actie	Tijdslijn
Burgerparticipatie verankeren in het bestuurlijk proces	1.1 Aan het standaard format van het raadsvoorstel wordt een participatieparagraaf toegevoegd, om het inzicht in het doorlopen participatieproces te bieden en vergroten (motie 17M50 Samenwerking met de stad, 10 juli 2017).	Toepassing vanaf Q2 2020
	1.2 De raadsvoorstellen met participatieproces- en paragraaf worden samen met bewoners, vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie, portefeuillehouder en College van B & W gemonitord en geëvalueerd. Indien nodig wordt een enquête uitgezet. Jaarlijks worden de bevindingen terugkoppelen aan de gemeenteraad en andere betrokkenen.	Looptijd tot maart 2022, bevindingen worden jaarlijks gedeeld.
	1.3 We stellen deze raad voor het voornemen uit te spreken de volgende raadsperiode 2022-2026 te starten in samenspraak met de stad, inwoners, ondernemers en organisaties.	2020
	1.4 Het college verzoeken we om voortaan bij de grotere, participatieve en/ of gevoelige ontwikkelingen/opgaven, voorafgaand aan de start van het proces, een Startnotitie aan te bieden aan de raad. De wijze waarop wordt in samenspraak bepaald.	Vanaf 2020
	1.5 Indien gewenst, organiseren we als raad of ambtelijke organisatie een experttafel, als variant en/of voorloper van een rondetafelgesprek, om voorafgaand aan het besluitvormingsproces zorg te dragen voor gelijkwaardigheid en uitwisseling in kennis tussen inwoners, organisaties, raad en ambtelijke organisatie.	Vanaf 2020
	1.6 Indien er in aanloop naar een behandeling in de gemeenteraad een groot verschil van inzicht/ontstaat over standpunten en/of onvrede is over het proces, organiseren we als raad een informeel rondetafelgesprek. Dit gesprek zetten we, voorafgaand aan de besluitvorming, in om de kwaliteit van het bestuurlijke besluitvormingsproces te versterken, het gezamenlijke inzicht te vergroten en actief en open het gesprek te voeren met voor- en tegenstanders.	Vanaf 2020
	1.7 Een normenkader helpt bij de verdere uitwerking en verbetering van burgerparticipatie. Daar willen we samen met het college het komende jaar vorm aan geven.	In 2020
	1.8 Op voordracht van het college/ambtelijke organisatie bepalen we jaarlijks 3 gemeentelijke actuele opgaven die representatief zijn voor burgerparticipatie om deze met betrokkenen (portefeuillehouder, ambtelijke organisatie, inwoners, organisatie)actiever te volgen en het gezamenlijk inzicht (vorm, rollen, proceskader) te vergroten.	2020-mrt 2022
	1.9 We verzoeken het college om jaarlijks drie goede of slechte voorbeelden, kort na de besluitvorming en afronding, te evalueren (met een brede kring van betrokkenen) om zo te analyseren en te monitoren wat werkt of beter kan. En de bevindingen met de raad/raadswerkgroep te delen. We onderzoeken of de Rekenkamer deze taak op zich kan nemen. 2020-mrt.2022.	
	1.10 Als continue onderdeel en input voor de Perspectiefnota en de Meerjarenprogrammabegroting doet de raad tot maart 2022 alle acht werkgebieden aan voor een ontmoeting en gesprek over actuele vraagstukken en kansen in de stad en wijken.	2020-mrt 2022
Vergroten kennis van (nieuweparticipatie- vormen en kennen van de stad en de diversiteit aan inwoners.	2.1 Samen met de ambtelijke organisatie en op voordracht van inwoners en initiatiefnemers wordt agenda gevoerd om vernieuwende en inspirerende initiatieven/samenwerkingen te bezoeken in de stad en te onderzoeken wat, waar werkt en niet.	Vanaf 2020

	2.2	Rondetafelgesprekken en andere passende onderwerpen worden vaker op locatie georganiseerd.	Vanaf 2020
	2.3	Onderzoek doen naar de haalbaarheid van een vorm van digitale burgerpeiling (gekoppeld aan een participatietool). Deze peiling inzetten als raadpleger voor ophanden zijnde besluitvorming en/ planontwikkeling en voor de Perspectiefnota.	Eerste helft 2020 Voorstel Q3 naar de raad Looptijd 2020
	2.4	Samen met de ambtelijke organisatie wordt een verkenning gedaan naar wat er nu al gedaan wordt en de mogelijkheden om Burgeragendering (vanaf 12 jaar), Burgerinitiatief, Right To Challenge en referenda breder bekend te maken om meer initiatief teweeg te brengen. Met daarbij speciale aandacht voor jongeren.	2020
Kennis en ervaring verbreden en verdiepen om te komen tot een gezamenlijk kader en sturing voor geslaagde burgerparticipatie	3.1	De raadswerkgroep blijft gedurende de looptijd van deze raadsperiode (maart 2022) samen met inwoners, het College van B & W en ambtelijke organisatie investeren in de verbreding van de kennis, ervaring en communicatie over burgerparticipatie in de stad en de verankering in het bestuurlijke proces. De raadswerkgroep draagt zorg voor agendavoering, bijeenkomsten, verbreding van kennis en evt. verbetervoorstellen.	Looptijd tot maart 2022
	3.2	Raadsfracties schrijven maandelijks voor de gemeentepagina van de Arnhemse Koerier en voor op social media een artikel over participatie in een actueel politiek dossier.	Start tweede kwartaal 2020
	3.4	Jaarlijks wordt er een raads- en een stadsbijeenkomst georganiseerd in samenwerking met burgerplatforms om kennis en ervaringen te delen m.b.t. de actuele stand van burgerparticipatie in de stad en agenda te vormen voor de toekomst. met een eindrapportage	In 2020 en 2021
	3.5	Begin 2021 en 2022 wordt er door de raadswerkgroep aan de raad gerapporteerd over voortgang, bevindingen en vervolg. Begin 2022 wordt het proces afgerond met een eindrapportage	Begin 2021 en begin 2022
Communicatie	4.1	Het college verzoeken we, voortaan op elke brief (indien van toepassing) te vermelden wat het verspreidingsgebied is waar de brief naar toe wordt verstuurd, zodat ontvangers zicht hebben op het verspreidingsgebied.	Eerste helft 2020
	4.2	Het college verzoeken we met behulp van een (burger)testpanel de toegankelijkheid van de gemeentelijke website en ibabs (gedeelde verantwoordelijkheid college en raad), vanuit burgerparticipatie, dit jaar te laten testen.	In 2020
	4.3	Notubiz en ibabs worden in 2021 opnieuw aanbesteed met de wens om tot één systeem te komen, De input uit de rest en de betrokkenheid van gebruikers en burgers maakt onderdeel uit van het proces.	2021
	4.4	De griffie maakt en publiceert jaarlijks een overzicht van de stand van zaken en voortgang van moties en amendementen, die toegankelijk en te raadplegen is voor geïnteresseerden.	Vanaf 2020
	4.5	Als uitwerking van dit projectvoorstel maken we als raadswerkgroep een communicatieplan, waarin de principes en lijnen voor raadscommunicatie en het betrekken van inwoners, organisaties en ondernemers zijn beschreven.	

Op basis van bovenstaande activiteiten hebben we jaarlijks een regulier budget van ca. € 15.000, - nodig voor procesbegeleiding en organisatie tot maart 2022. In het jaarbudget voor de gemeenteraad zijn hiervoor de middelen beschikbaar. Daarnaast voorzien we extra benodigde ondersteuning en begeleiding door de griffie. Voor het eerste jaar is voor de opzet en uitvoering een bedrag van ca. € 30.000, - geraamd.

We werken zoveel mogelijk samen met inwoners, organisatie en de ambtelijke organisatie en zetten in op slim organiseren en samen op lopen.

7. Afronding

Met dit projectvoorstel geven we invulling aan motie M71 en 17M50 en stellen we voor tot het einde van deze raadsperiode als raad extra in te zetten op burgerparticipatie. In de bijlage 2 is een bronnenlijst toegevoegd van werkwijzen, methoden en inspiratie met betrekking tot burgerparticipatie. Voordat dit een definitief voorstel wordt en we toewerken naar een uitvoeringsplan/agenda willen we eerst in gesprek met de raad of dit voorstel rechtdoet aan de intenties van de gemeenteraad ten aanzien van de versterking van burgerparticipatie.

Bijlage 1: Vormen van participatie

(bron: Nota Stad aan zet, 2008)

	Informeren	Informatie-avond	Het beleid ligt vast, de gemeente informeert slechts over het gekozen beleid, bijvoorbeeld herindeling Apeldoornseweg	MATE VAN INVLOED
Verordeningen	Raadplegen	Referendum, Inspraak	De gemeente raadpleegt deelnemers over een al ontwikkeld plan (consultatie achteraf), bijvoorbeeld inspraak Musiskwartier	
Onderwerp van deze nota	Meedenken	Interactieve planvorming	De gemeente vraagt in een vroeg stadium van de planontwikkeling een open advies. Er is veel ruimte voor discussie en inbreng (meepraten over ontwikkeling plan), bijvoorbeeld ontwikkeling Centrum Zuid	
	Meebeslissen	Interactieve planvorming	Naast een adviesrol geeft de gemeente de deelnemers bevoegdheid om binnen bepaalde randvoorwaarden zelf beslissingen te nemen, bijvoorbeeld plusniveau Buiten Gewoon Beter	

Bijlage 2: Verslaglegging In gesprek over Burgerparticipatie 22 januari 2020

Bijlage 3: Bronnen en inspiratie

Publicatiereeks over burgerparticipatie De raad en burgerparticipatie. Ieder in zijn rol en in zijn kracht De Beuk, 2010 iov, Het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties
https://vng.nl//files/vng/vng/Documenten/Extranet/Burgerzaken/bestanden_burgerparticipatie/De_raad_en_burgerparticipatie.pdf

Think app, Participatieversneller, digitaal leerhuis
https://www.digitaal-leerhuis.nl/bijeenkomsten/special-lancering-van-de-participatie-versneller-app-think/

Evaluatie raadswerkgroep bestuurscultuur en burgerparticipatie gemeente Rheden
https://www.moventem.nl/over-ons/moventem-beweegt/werkwijze-participatie-rheden/

Participatieladder, Propper 2008
https://opgavengestuurdwerken.nl/wiki/Actoranalyse

Studio Vers bestuur provincie Overijssel
https://studioversbestuur.nl/

Praktische zaken Arnhem
https://www.praktischezakeninarnhem.nl/

Checklist voor de gemeenteraad: is het huidige participatiebeleid al omgevingswet-proof
https://vng.nl/files/vng/publicaties/2018/20181102-checklist-voor-de-gemeenteraad.pdf

https://prodemos.nl/samenwerking/gemeenten/burgerparticipatie/participatiewijzer/

https://prodemos.nl/nieuws/monitor-burgerparticipatie-2018/

https://www.slideshare.net/BartLitjens/rkc-huizen-onderzoek-burgerparticipatie-samen-bouwen-aan-huizen-6-juni-2019

https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2017/06/28/democratie-is-meer-dan-politiek-alleen

https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2012/11/22/loslaten-in-vertrouwen

Herman Tjeenk Willink's essay ‘Groter denken, kleiner doen’ is ook echt de moeite waard, 2018.

Rutger Bregman: 'De Meeste Mensen Deugen! 2019

Wij zijn de politiek, Denker des Vaderlands Daan Roovers 2019 https://www.filosofie.nl/nl/artikel/50809/daan-roovers-politiek-moet-je-niet-uitbesteden-aan-politici.html?utm_source=redactioneel&utm_medium=email&utm_campaign=FM-redactioneel-denkerdesvaderlands-260319

https://www.trouw.nl/opinie/vernieuwing-van-de-democratie-kan-veel-verder-gaan~af92dad5/

https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/lees/bijlagen/2016-2017/eurotopia/het-volk-is-verwaarloosd.html

https://participatieindedigitalesamenleving.nl/canvas/

https://www.trendbureauoverijssel.nl/download/rapport-grotere-tegenstellingen2017/?wpdmdl=2493

https://www.nationaleombudsman.nl/onderzoeken/2018020-waar-een-wil-onderzoek-naar-de-rol-van-overheidsinstanties-bij

Een praktische handleiding voor participatieve ‘Visievorming’ van het ministerie van Binnenlandse Zaken, over de afwegingen die adviseurs, projectleiders en bestuurders kunnen maken in een participatief proces van visievorming: https://www.gemeentenvandetoekomst.nl/wp-content/uploads/2017/06/visievormingstakeholders.pdf